

تجربه‌های کبوترانه

یکی از دوستانِ نادیده‌نازنین ساکنِ خطهٔ کردستان، اخیراً از من پرسیده، چرا روزه می‌گیرید و درک و تلقی کنونی شما از این کنش عبادی چیست؟

در مقام پاسخ باید بگویم، حدود سی سال است که روزه می‌گیرم؛ هنوز دانش آموز دوران راهنمایی بودم که روزه گرفتن را آغاز کردم. در ابتدا، حظّ چندانی از این عمل نمی‌بردم و از سر تکلیف و وظیفهٔ شرعی این کار را انجام می‌دادم. وقتی پای به دبیرستان گذاشتم، از سنّ هفده‌سالگی، رفته رفته، از روزه گرفتن حظّ باطنی هم می‌بردم. اکنون که به پس پشت می‌نگرم و احوال خود را می‌کاوم، می‌بینم که بالغ بر ده سال است که ذهن و ضمیر و زبانم پاک عوض شده و در حوزه عبادات، چنانکه در مقاله "سالک مدرن و مناسک فقهی" آورده‌ام، نگاه معنایاب و معنابخش محوریت یافته و دست بالا را پیدا کرده است. بیش از هر چیز، در روزگار کنونی، اجرای مناسک دینی در حوزه عبادات، برایم منبعی روح‌نواز و معنابخش به زندگی است؛ مخزنی که به مدد آن، احوال خوش معنوی و تجربه‌های کبوترانه را نصیب می‌برم. روزه، با خلاف آمد عادت عمل کردن و ترک عادات مالوف روزانه، گره خورده است. نگرش معنا‌کاو، کام معنوی بر گرفتن را در خلاف آمد عادت می‌بیند و سراغ می‌گیرد. روزه با مراقبه و خودکاوی و خودپالایی و نظاره کردن خویش و احیاناً تنهایی معنوی و دچار آبی دریای بیکران گشتن و سکوت وجودی در می‌رسد و برکات عدیده دارد.

اگر پرسیده شود، چرا با روزه گرفتن این احوال معنوی را نصیب می‌بری، می‌گویم چون در دل سنت ایرانی - اسلامی بالیده‌ام و از دوران نوجوانی این مناسک را شناخته و با آنها مانوس بوده‌ام، که "مهر اول کی ز دل بیرون شود؛" کما اینکه اگر در ژاپن و در یک خانواده ژاپنی به دنیا می‌آمدم، طور دیگری بودم و با مناسک دیگری انس می‌یافتم. بر همین سیاق، من فارسی زبان، به رغم آشنایی نیکو با زبان انگلیسی، هیچ‌وقت حظ بلاغی و زیبایی شناختی‌ای که از خواندن یک غزل حافظ می‌برم، از اشعارتی اس‌الیوت نمی‌برم، چرا که از دوران طفولیت در بستر این زبان بالیده و با چم و خم و زیر و بم و دقایق و ظرایف آن آشنا گشته‌ام.

از سوی دیگر، آسیب نزدن به بدن نیز در زمره وظایف اخلاقی و دینی است. اگر کسی می‌پندارد و یا طبیب به او متذکر می‌شود که روزه گرفتن در این روزهای بلند، به بدنش آسیب می‌زند، نباید روزه بگیرد و یا دست کم نباید پشت سرهم بگیرد. افزون بر این، ایت الله بیات زنجانی چند سال پیش گفتند که در ساعات روزه داری، اگر طاقت روزه‌دار طاق شود، می‌تواند قدری آب بنوشد و این کار، شرعاً روا و مجاز است. به نظرم با عنایت به اینکه این قول، در میان فقیهان قایلی دارد و فقیه مسلمی چنین رایی دارد، از منظر فقه‌شناسانه، کسی می‌تواند روزه بگیرد و عندالزوم آب بنوشد و همچنان در دایره طاعت باشد و به سنت فقهی تاسی کند؛ همچنانکه نپوشاندن موی سر و گردن در روزگار کنونی، از نظر فقیه مسلمی چون مرحوم احمد قابل، مجاز است و کسی که به فتوای ایشان عمل می‌کند، نسبتی با میراث فقهی دارد و از آن خارج نشده است.

تجربه‌های کبوترانه مشحون از سبکباری و سبکباری را برای روزه داران عزیز، به دعا از جان جهان خواستارم:

شاد آن مستان که چون می‌میخورند

عقل‌های پخته حسرت می‌برند